

Tráth a Dó: Teaghlaigh an Chreidimh

N Shóisearacha agus N Shinsearacha (P1–P2)

Cúlra do Mhúinteoirí

Ní thiteann teaghlach ar bith anuas ón spéir mar aonad foirfe; caithfidh cumas ghrá an teaghlaigh a bheith ag fás agus ag forbairt i gcónaí. Iarrtar orainne ar fad a bheith ag dréim leis an rud atá níos mó ná ár mbeatha féin, níos mó ná ár dteaghlach féin a aimsiú, agus caithfidh gach teaghlach leanúint leis an gcuardach seo. Bíodh an t-aistear cuardaigh seo á dhéanamh againn mar theaghlaigh, muid ag tacú lena chéile. (*Amoris Laetitia*, 325)

Is é An Pápa Proinsias Easpag na Róimhe agus ceann infheicthe na hEaglaise Caitlicí Rómhánaí. De réir na n-uimhreacha is déanaí ón Vatacáin, tá An Pápa Proinsias mar cheann ar 1,285 milliún Caitliceach ar fud an domhain.¹ Baineann an Pápa úsáid as na meáin éagsúla le dul i dteagmháil leis an bpobal sin. Labhraíonn sé go pearsanta leis an lucht féachana in aghaidh na seachtaine, bíonn sé ag craoladh, ag gíolcaireacht, scríobhann sé litreacha agus doiciméid.

Sa bhliain 2016, scríobh an Pápa spreagadh aspalda, sé sin, doiciméad a shoiléirigh teagasc na hEaglaise ar son phobal Dé. Is é *Amoris Laetitia* (*Lúcháir an Ghrá*) teideal an cháipéis seo. Múineann sé dúinn mar gheall ar an ngrá sa teaghlach. Tuigtear go mbíonn deacrachtaí agus dúshláin roimh an uile theaghlach, nach bhfuil a leithéid de rud ann agus teaghlach foirfe. 'Níl teaghlach foirfe ar bith ann ... Is féidir linn an oidhreacht seo a bhronnadh ar an chlann, mar cheacht le foghlaim: déantar botúin, teipeann orainn, ach ní hé sin an rud is tábhachtaí áfach. Níl sna deacrachtaí agus sna fadhbanna seo ach deis le go bhféadfaí dul i dteagmháil níos dlúithe lenár muintir, agus le Dia.'²

I mí Lúnasa 2018, déanfar ceiliúradh ar Chruinniú Domhanda na dTeaghlach i mBaile Átha Cliath, agus ar fud na tíre. Tionóltar Cruinniú Domhanda na dTeaghlach gach tríú bliain, agus déantar ceiliúradh ann ar shaol an teaghlaigh, agus ar thiomantas na hEaglaise i leith tacaíocht a chur ar fáil do na teaghlaigh. Is é an téama a roghnaigh An Pápa Proinsias le haghaidh Cruinniú Domhanda na dTeaghlach 2018 ná: Soiscéal an Teaghlaigh, Lúcháir don Domhan.

Déanfaidh Seachtain na Scoileanna Caitliceacha 2018 an teaghlach a cheiliúradh, mar ullmhúchán don ócáid stairiúil uathúil seo. Meabhraíonn An Pápa Proinsias dúinn in *Amoris Laetitia* gur comhluadar na dteaghlach atá san Eaglais. I rith na seachtaine seo déanfar ceiliúradh ar an ngrá sa bhaile i measc an teaghlaigh, i measc phobal na scoile, i measc phobal an pharóiste, i measc phobal an domhain.

1. *The Pontifical Yearbook 2017* agus *Annuario Statisticum Ecclesiae* 2015, 06.04.2017.

2. Aitheasc an Phápa Proinsias ag Féile na dTeaghlach, Benjamin Franklin Parkway, Philadelphia, 27 Meán Fómhair 2015.

Ón gCuraclam: Leibhéal 1

An Creideamh Críostaí

Mistéir Dé

- Dia an t-athair grámhar agus an cruthaitheoir (Gein. 1:26–7)
- Gránn Dia sinn mar a ghránn an mháthair a clann (CCC 239; Ís 66:13; Salm 131:2)
- Tugann Dia grá agus aire don uile theaghlach

Mistéir Íosa Críost

- Is é Íosa mac Dé (Marcas 1:1; Matha 16:16–17; 27–54; Eoin 20:31; CCC 422, 441–6, 454)
- Rugadh Íosa i mBeithil, chónaigh i Nazarat (Lúcás 2:4, 2:39–40; CCC 422, 531)

An Cruthú

- Tugann Dia aire do chách (Eagna 8:1; CCC 303)
- Is maith an rud a chruthaigh Dia (Gein. 1:31; CCC 299, 339; CSRE 1b)

Mistéir na hEaglaise

- Tá Dia le sonrú sa bhaile agus i measc an teaghlach (GDC 133)
- Teaghlach Naofa Nazarat: Íosa, Muire agus Íosaf (CCC 437, 532–4, 564, 583, 1655)
- An Eaglais Chaitliceach mar chlann Dé (CCC 747, 759, 777–8, 959, 1655, 2233)
- Is í Muire máthair Íosa, máthair Dé, ár máthair féin, (Lúcás 1:26–38; Gal 4:26–8; Eoin 19:267; CCC 495, 508–10, 723, 744, 963, 967–71, 973–5; LG 53)
- Na Naoimh: Cairde Dé, an chuid den Eaglais atá ar Neamh (CCC 828, 956–7, 960–2, 1195, 2013, 2030, 2683, 2692)
- Saol an pharóiste ná aire a thabhairt, roinnt agus guí lena chéile CCC 2179; CSRE 2a)
- Áit ar leith é an séipéal, cruinníonn clann Dé ann le guí a dhéanamh
- Cabhraíonn an teaghlach linn a bheith mar chairde le hÍosa

Briathar Dé

Breith Íosa agus a Óige

- Breith Íosa (Lúcás 2:1–20; Matha 1:18–25)
- Toirbhirt Íosa sa teampall (Lúcás 2:22–40)

Saol Poiblí Íosa

- Tugaigí grá dá chéile (Eoin 13:34)

Urnaí agus Liotúirge

Urnaí

- Éistean Dia i gcónaí lenár nguí
- Is é an séipéal teach Dé, cruinníonn a chlann lena chéile ann (CCC 1180; LG 6; 1 Tiom. 3:15)
- Cruinníonn clann Dé lena chéile sa séipéal le ceiliúradh agus guí a dhéanamh (CCC 1069–71, 2179)
- Is áit naofa é an séipéal, cruinníonn an pobal ann le guí a dhéanamh agus le labhairt le Dia ann (CCC 1181)

Urnaí Fhoirmiúil

- Sé do Bheatha 'Mhuire (CCC 2676)
- Ár nAthair (CCC 2759)

Paidreacha Breise

- Paidir don Teaghlach Naofa
- Paidir ar son na dTuismitheoirí agus na dTeaghlach

An Bhliain Liotúirgeach (CCC 1168–73, 1194–5)

- Glacann clann Dé sos ar an Domhnach (CCC 2184–7)

An tAifreann

- Cruinníonn pobal an pharóiste le ceiliúradh a dhéanamh le hÍosa agus lena chéile ag an Aifreann
- Cruinnimid le chéile le héisteacht le scéalta faoi Íosa
- An Eaglais ag guí is ag ceiliúradh an Aifrinn ag amanna ar leith (m.sh. Lá Nollag)
- Is ar an Domhnach a chruinníonn na Caitlicigh lena chéile leis an Aifreann a cheiliúradh (CCC 1167, 1343)

An Mhoráltacht Chríostaí

An Dínit Dhaonna

- Bhronn Dia daoine orm (m.sh. teaghlach) a thugann aire dom, a mhúineann an grá dom

OCG i gComhthéacs Críostaí

- Bhain Íosa le teaghlach. Bhronn Dia mo theaghlach orm
- Tabhair onóir do do thuismitheoirí/seantuismitheoirí/caomhnóirí (an cheathrú haithne)
- Múineann beatha na naomh luachanna morálta Críostaí

An Luan: Ár dTeaghlach sa Bhaile

Machnamh

Gabhaim buíochas le Dia go bhfuil teaghlach ann, agus cé nach gceapann siad go bhfuil siad foirfe amach is amach, maireann siad go grámhar lena chéile, comhlíonann siad glao Dé, déanann siad dul chun cinn cé go dteipeann go minic orthu. Léiríonn obair an tSionaid dúinn nach bhfuil a leithéid de rud ann agus an teaghlach foirfe, ach go mbíonn an teaghlach mar mhíreanna mearaí, an dúshlán atá ann ná na fadhbanna, na dúile, aoibhneas an tsaoil, gnéithe beatha éagsúla a chur ag réiteach lena chéile. (*Amoris Laetitia*, 57)

Smaoinigh

Is baill teaghlach gach duine againn. Bíonn uimhir mhór daoine i dteaghlach áirithe, ní bhíonn ach beirt i dteaghlach eile. Cé go mbaineann difríochtaí leo, tá rud amháin a roinntear ina measc uile: an grá.

► Roinn ainmneacha na mball teaghlach le do chairde.

- Cad is ainm don duine is sine?
- Cad is ainm don duine is óige?

Tugaimid ainmneacha éagsúla ar ár muintir ghrámhar sa bhaile.

- Cad iad na hainmneacha éagsúla a bhaineann leis an tseanmháthair (m.sh. Mamó, Nan, Nana) an seanathair, an mháthair, an t-athair, aintín, uncail?

Paidir

A Dhia Ghrámhar éist lenár nguí.
Bíodh ár dteaghlach ar do chúram
grámhar inniu agus i gcónaí.
Amen.

Gníomhaíocht

Bhain Íosa féin le teaghlach.

- An cuimhin leat an scéal faoi bhreith Íosa?

Nóta: Acmhainní ar fáil: *I nGrá Dé*, N Shóisearacha/P1, l. 90; N Shinsearacha/P2, l. 100.

Bhí cónaí ar Íosa i Nazarat le Muire a mháthair agus lena fear céile Íosaf.

► Breathnaigh ar phictiúr an Teaghlach Naofa agus freagair na ceistanna.

- Ainmnigh na daoine éagsúla sa phictiúr.
- Cad is ainm don duine is sine sa Teaghlach Naofa? An duine is óige?
- Cén t-ainm a thug Íosa ar Mhuire, an dóigh leat? (Mam, Ma, agus araile.)
- Cad atá á dhéanamh ag Íosaf an dóigh leat?

Caitheann na teaghlacha am lena chéile. Sa phictiúr seo tá Íosa ag léamh le hÍosa.

- Conas a thuigimid go bhfuil Íosa ag éisteacht go géar?
- Cé a léann na scéalta i do theaghlach féin?
- Cad é an scéal is ansa leat?

Cad iad na himeachtaí eile a dhéanann na baill teaghlacha lena chéile? An ndearna an Teaghlach Naofa amhlaidh?

- Cén áit a ndéanann tú siopadóireacht? Cén áit a ndearna Íosa siopadóireacht?
- Cé a bhíonn leat ag an siopa? Cé a bhí in éineacht le hÍosa?
- Cé a thugann ar scoil tú? Cé a thug Íosa ar scoil?
- Cad é an t-ábhar is ansa leat ar scoil? Cad é an t-ábhar ab' ansa le hÍosa ar scoil an dóigh leat?
- An dtugann tú cabhair timpeall an tí? Cén chabhair a thug Íosa sa bhaile?
- Cad é an bia is ansa leat? Cé a ullmhaíonn na béilí sa bhaile?
- Cathain a dhéanann tú urnaí? Cathain a rinne Íosa urnaí?

Gníomhaíocht

Tarraing pictiúr de do mhuintir ar leathanach oibre an Luain agus bí ag guí don Teaghlach Naofa.

Léigh Lúcas 2:22–40, Toirbhirt Íosa sa Teampall

Nó

Amhrán: 'Nuair a bhí Íosa Óg' (*I nGrá Dé, N Shóisearacha & N Shinsearacha /P1 & P2, Téama 4: An Teaghlach Naofa l. 132*)

An Luan: Ár dTeaghlach sa Bhaile

Bileog Oibre

Tugann Dia grá do
mo theaghlach

Paidir don Teaghlach Naofa

A Íosa, A Mhuire, is a Iósaif,
cumhdaigh agus treoraigh
sinn in aghaidh an lae.

An Mháirt: Ár dTeaghlach Scoile

Machnamh

Ní ghlacann an scoil áit na dtuismitheoirí, comhlánaíonn siad a chéile. Bunphrionsabal atá anseo: 'comhlíonann na húdaráis eile atá gafa in oideachas a gcuid dualgais in ainm na dtuismitheoirí, i gcead dóibh, ar an mbealach údaráithe.' (*Amoris Laetitia*, 84)

Smaoinigh

Tabhair ceacht an lae inné chun cuimhne. Déan cur síos ar an Teaghlach Naofa agus ar na himeachtaí éagsúla a bhain leo agus a bhaineann linne mar theaghlach chomh maith.

Bíonn an scoil ar nós teaghlaigh. Bímid beann ar a chéile ar shlite éagsúla. Ainmnímid a chéile, labhraímid lena chéile, bímid ag spraoi lena chéile, cabhraímid leis an nglanadh suas. Uaireanta bímid ag feidhmiú mar dhaoine aonair, i ngrúpaí, nó mar rang iomlán, nó uaireanta mar phobal iomlán na scoile.

Breathnaigh ar an liosta gníomhaíochtaí agus abair an imeachtaí don rang amháin iad, nó an ndéanann pobal iomlán na scoile iad. Is féidir cur leis an liosta. (Bhainfeadh cuid de na himeachtaí le do rang féin amháin.)

- PE
- Bailiú bruscair
- Canadh
- Am ciorcail
- Tionól
- Lón a lthe
- Ealaín
- Urnaí

Déanaimid cúram dá chéile agus de thimpeallacht na scoile. Cabhraímid agus roinnimid, glacaimid lenár dturas agus i gcónaí léirímid meas agus urraim.

- Cad iad na bealaí éagsúla ina dtugaimid aire dá chéile mar theaghlach na scoile?

Paidir

(Déan aithris ar an mhúinteoir)

A Dhia Ghrámhar éist lenár nguí.

Bíodh an teaghlach scoile ar do chúram

grámhar inniu agus i gcónaí.

Amen.

Gníomhaíocht

Déan liosta de na daoine éagsúla a bhaineann le teaghlach na scoile (daltaí, múinteoirí, príomhoide, rúnaí, feighlí, tuismitheoirí, 7rl). Baineann tascanna éagsúla leis na daoine seo.

- Cén obair atá acu?

Is baill de theaghlach na scoile iad. Tugaimid aire don teaghlach scoile díreach mar a thugaimid aire dá chéile sa bhaile. Bí ag smaoineamh ar na bealaí ina mbímid ag déileáil lena chéile sa bhaile.

- Cathain a bhímid lách lena chéile? Cabhrach? Flaithiúil? Cainteach? Aireach? Spraíúil?

Tugaimid aire dá chéile toisc go dtugann Dia grá dúinn. Nuair a thugaimid aire dá chéile léirímid do chách go bhfuil grá againn do Dhia.

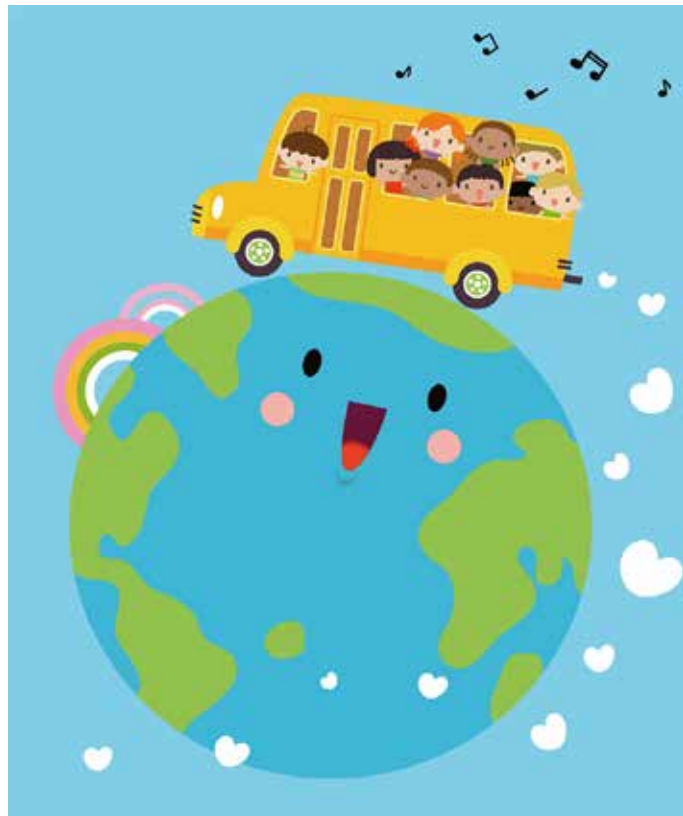
Déanann an teaghlach sa bhaile guí lena chéile, agus is amhlaidh do phobal na scoile. Uaireanta bímid ag guí ar ár son féin, uaireanta ar son an duine eile.

- Cathain a bhímid ag guí ar scoil.
- Cé hiad na daoine a bheidh inár bpaidreacha againn inniu?

Gníomhaíocht

Cruthaigh meirge leis na focail 'A Dhia, Beannaigh Mo Theaghlach Scoile' air.

Tabhair an bhileog oibre ón Mháirt don uile dhalta. Tá aghaidh ansin agus is féidir é a dhathú, a mhaisiú, colláis a dhéanamh a chuireann an dalta féin nó ball eile an teaghlach scoile in iúl. Cuir an saothar ealaíne ar fad ar taispeáint faoin mheirge.

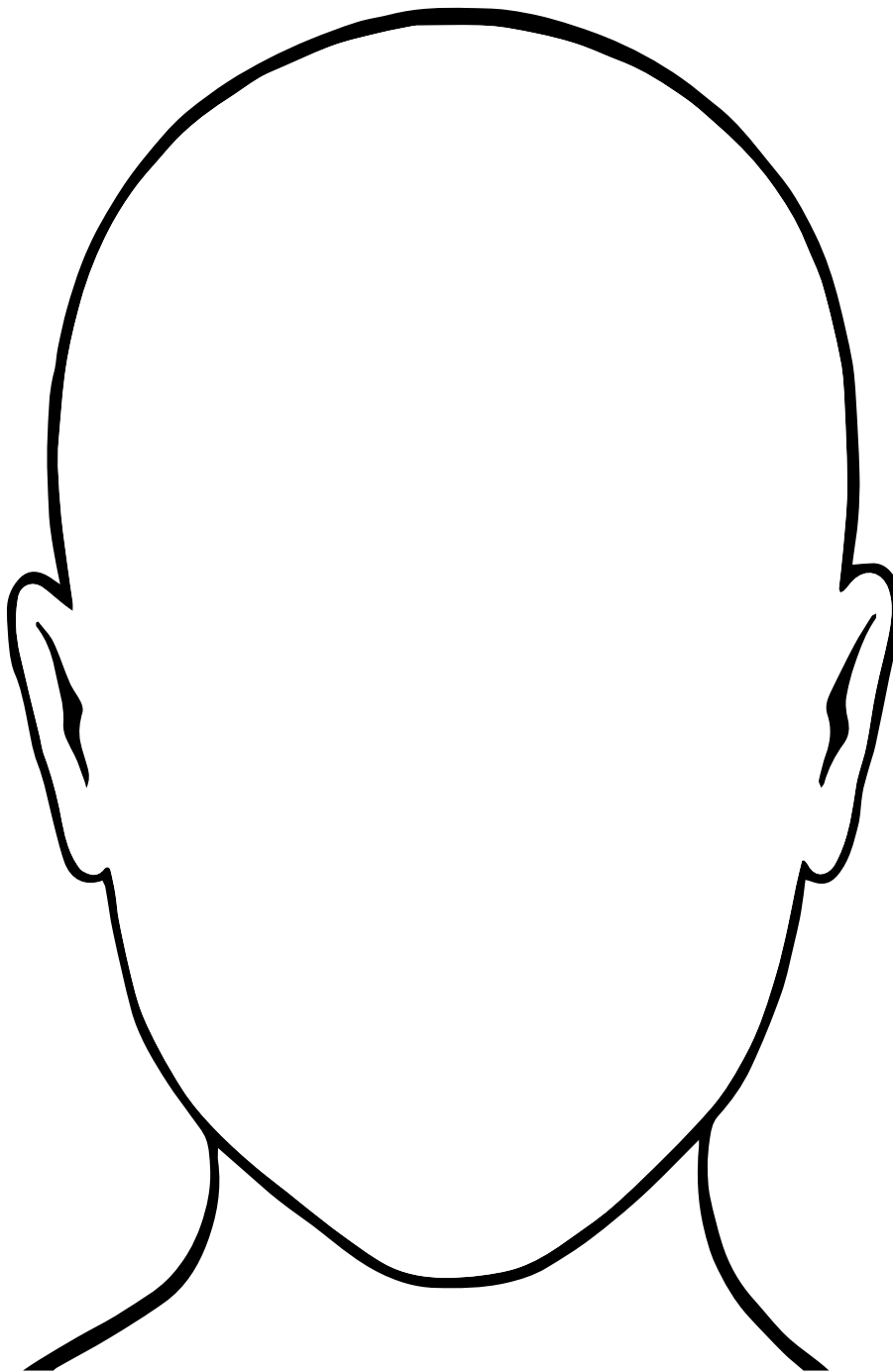

An Mháirt: Ár dTeaghlach Scoile

Bileog Oibre

A Dhia, Beannaigh mo Theaghlach Scoile

An Déardaoin: Ár dTeaghlach Paróisteach

Machnamh

Is é an paróiste is mó a chuireann aire thréadach ar fáil do na teaghlaigh. Is comhlúadar na dteaghlach é an paróiste, ina mbíonn pobail bheaga, eagrais agus cumainn eaglasta ag maireachtáil i gcomhréir lena chéile. (*Amoris Laetitia*, 202)

Smaoinigh

Lá ar leith atá ann ar scoil, sa pharóiste agus ar fud na hÉireann. Déanaimid ceiliúradh inniu ar dhuine ar leith, tugadh Naomh Bríd uirthi. (Féach I nGrá Dé, N Shinsearacha/P1, Téama 5: Naomh Bríd agus an Fuarán, l. 135)

Fadó fadó bhí cailín ann darb ainm Bríd. Nuair a bhí sí óg, bhí cónaí uirthi i ráth fairsing lena tuismitheoirí. Bhí éadaí deasa aici, bróga áille, fallaingí breátha. Bhí bia den scoth aici agus uisce glan úr le hól. Duine ciallmhar cabhrach a bhí inti agus rinne sí go leor oibre timpeall an rátha. D'fhoghlaim sí conas guí a dhéanamh sa bhaile, agus níor dhearmad sí riamh buíochas a ghabháil le Dia as na bronntanais a roinn sé léi agus lena teaghlach.

- An dóigh leat gur thaitin le Bríd a bheith ina cónaí sa ráth?
- Cén sórt éadaí a chaith sí, an dóigh leat?
- Cén sórt bia a d'ith sí, an dóigh leat?

Paidir

(*Déan aithris ar an mhúinteoir*)

A Dhia ár nAthair,
gabhaimid buíochas leat as na
bronntanais áille a roinneann tú liomsa,
agus le mo mhuintir,
Go raibh maith agat as bheith inár dteannta,
i gcónaí ag cabhrú linn.
Amen.

Scrúdaigh

Bean fhlaithiúil ghrámhar fial a bhí i máthair Bhríde. D'fhoghlaim Bríd féin conas na tréithe céanna a bheith aici. De réir mar a bhí sí ag fás aníos, thug sí faoi deara nach raibh maoin an tsaoil ag na daoine a chónaigh sa timpeallacht, mar a bhí aici féin. Níor mheas Bríd gur staid chothrom a bhí ann. Bhíodh sí i dtrioblóid go minic toisc gur thug sí bia, éadaí agus ábhar eile ón ráth amach do na bochtáin. Thug sí claíomh an athar uaithe le go bhféadfadh fear bocht é a dhíol agus bia a cheannach.

Nuair a bhí Bríd óg go leor, d'fhág sí an baile le háit úr a thógáil ina dtabharfaí aire do na bochtáin agus don easlán. D'imigh sí go contae Chill Dara, áit ar thóg sí séipéal ollmhór. Bhí fáilte roimh chách teacht agus adhradh ann, nó guí nó dreas cainte a dhéanamh, nó roinnt lena chéile. Thug Bríd bia dóibh siúd a bhí ocrach, chabhraigh sí leis na heasláin, bhíodh sí i gcónaí ag guí chun Dé.

Tar éis tamaill tháinig daoine lácha eile agus chabhraigh siad le hobair Bhríde. Is sa séipéal seo a tugadh aire do chách díreach mar a thabharfaí do bhall speisialta teaghlaigh. Áit ar leith do chlann Dé a bhí ann.

Tá áit againne chomh maith inár bparóiste/baile/ceantar féin inar féidir linn teacht le chéile mar chlann Dé agus smaoineamh ar an ngrá a léiríonn sé dúinn. Is san áit seo a dhéanaimid urnaí, caint lena chéile, agus roinnt lena chéile, mar theaghlach Dé.

- Cad is ainm don fhoirgneamh speisialta ina gcruinníonn clann Dé lena chéile?
- An raibh aon pháiste i láthair ag Baisteadh, ag sochraid, ag pósadh?
- Cén lá ar leith ina gcruinníonn na teaghlaigh lena chéile le guí a dhéanamh sa séipéal?
- Cad a dhéanann clann Dé sa séipéal?

Gníomhaíocht

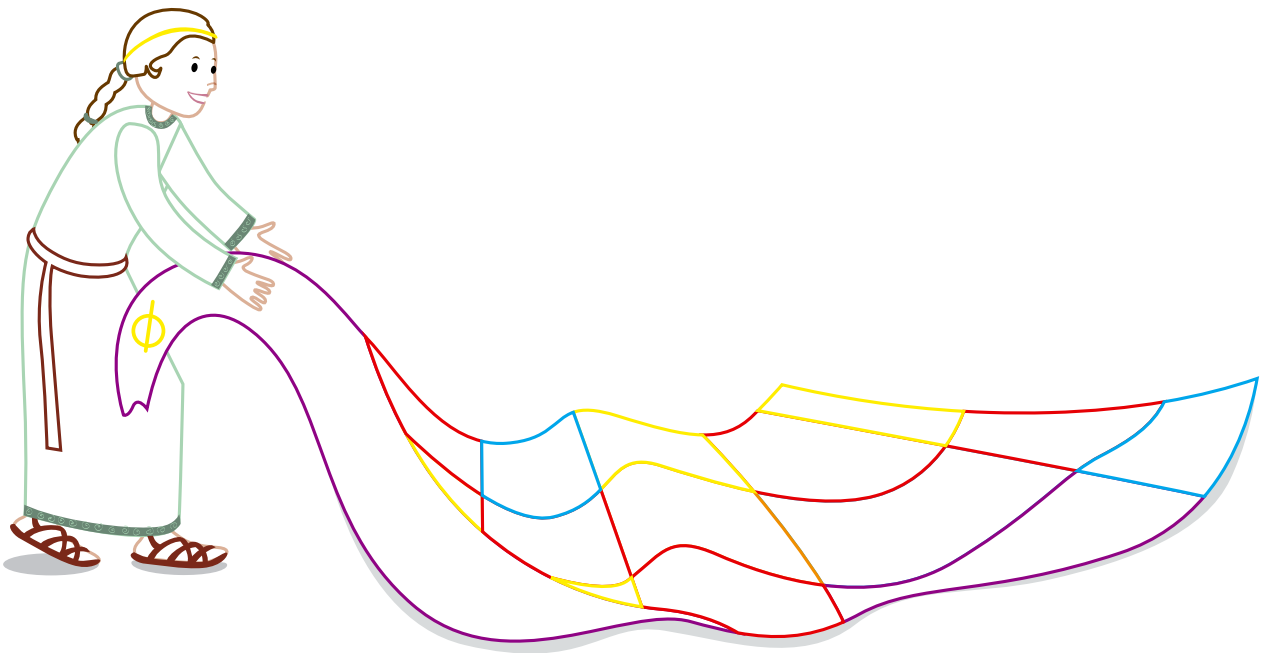
Dathaigh pictiúr Naomh Bríd ar an leathanach oibre don Déardain.

Amhrán: 'An Eaglais' (*I nGrá Dé*, N Shóisearacha/P1, Téama 7: An Eaglais, l. 190; N Shinsearacha/P2, Téama 8: An Eaglais, l. 226) nó 'Canaimid chuig Bríd' (*I nGrá Dé*, N Shinsearacha /P2, Téama 5: N Bríd agus an Fuarán, l. 151)

An Déardaoin: Ár dTeaghlach Paróisteach

Bileog Oibre

A Dhia Ghrámhar, éist lenár nguí.
Bíodh an teaghlach paróisteach ar do
chúram grámhar inniu agus i gcónaí.
Amen

An Aoine: An Teaghlach Domhanda

Machnamh

Má mhairimid i gceart ar domhan, beidh ar ár gcumas an mhaitheas sin a roinnt lenár muintir ar Neamh. De réir mar is féidir linn a bheith ag bláthú agus ag aibiú ar domhan, is ea is mó bronntanas a bheimid in ann a thabhairt linn chuig cóisir Pharthais. (*Amoris Laetitia*, 258)

Smaoinigh

Smaoinimid air i rith na seachtaine seo go bhfuil iliomad saghas teaghlach ann. Labhraíomar faoin teaghlach sa bhaile, an teaghlach ar scoil, an teaghlach paróisteach. Meabhraíonn An Pápa Proinsias dúinn gur teaghlach domhanda amháin muid. Ba mhaith leis go dtabharfaimis aire cheart don uile dhuine agus don timpeallacht, díreach mar a thugaimid aire dár muintir féin.

Is breá leis an bPápa Proinsias a bheith i dteagmháil leis an bpobal Críostaí ar fud an domhain. Uaireanta tugann sé cuairteanna ar dhaoine, nó cuireann sé glaonna fóin orthu, nó cuireann sé téacsanna chucu. Uaireanta baineann sé úsáid as an ríomhaire le teachtaireachtaí a chur, uaireanta eile scríobhann sé litreacha chucu. I rith na bliana seo caite chuir An Pápa Proinsias litir ar leith chugainn ag meabhrú dúinn go bhfuil grá ag Dia dúinn agus go bhfuil stádas ar leith ag an teaghlach. Iarrann sé orainn grá Dé a roinnt leis an uile dhuine dár muintir féin.

Paidir

(*Déan aithris ar an mhúinteoir*)

A Dhia ár nAthair,
gabhaimid buíochas leat as an domhan
álainn ina gcuirimid fúinn.

Beannaigh an uile dhuine a chónaíonn
ar domhan.

Amen.

Scrúdaigh

Mar bhaill den teaghlach domhanda, caithimid aire a thabhairt don timpeallacht. Is féidir lenár dteaghlach aire a thabhairt don domhan a chruthaigh Dia.

- Cad iad na rudaí a dhéanfa leis an domhan a chosaint agus a chaomhnú?

Nóta: Tá deis iontach anseo athbhreithniú a dhéanamh ar pholasaí glas na scoile.

- Cad a dhéanann tú leis an mbruscar?
- An bhfágtar aon sconna ar oscailt ar scoil?
- Má fhágann tú an seomra, cad a dhéanann tú maidir leis na soilse?
- An bhfágtar ábhar leictreonach ar siúl gan cúis mhaith?
- Cén fáth gurbh fhearr siúl, seachas an carr a úsáid?

Gníomhaíocht

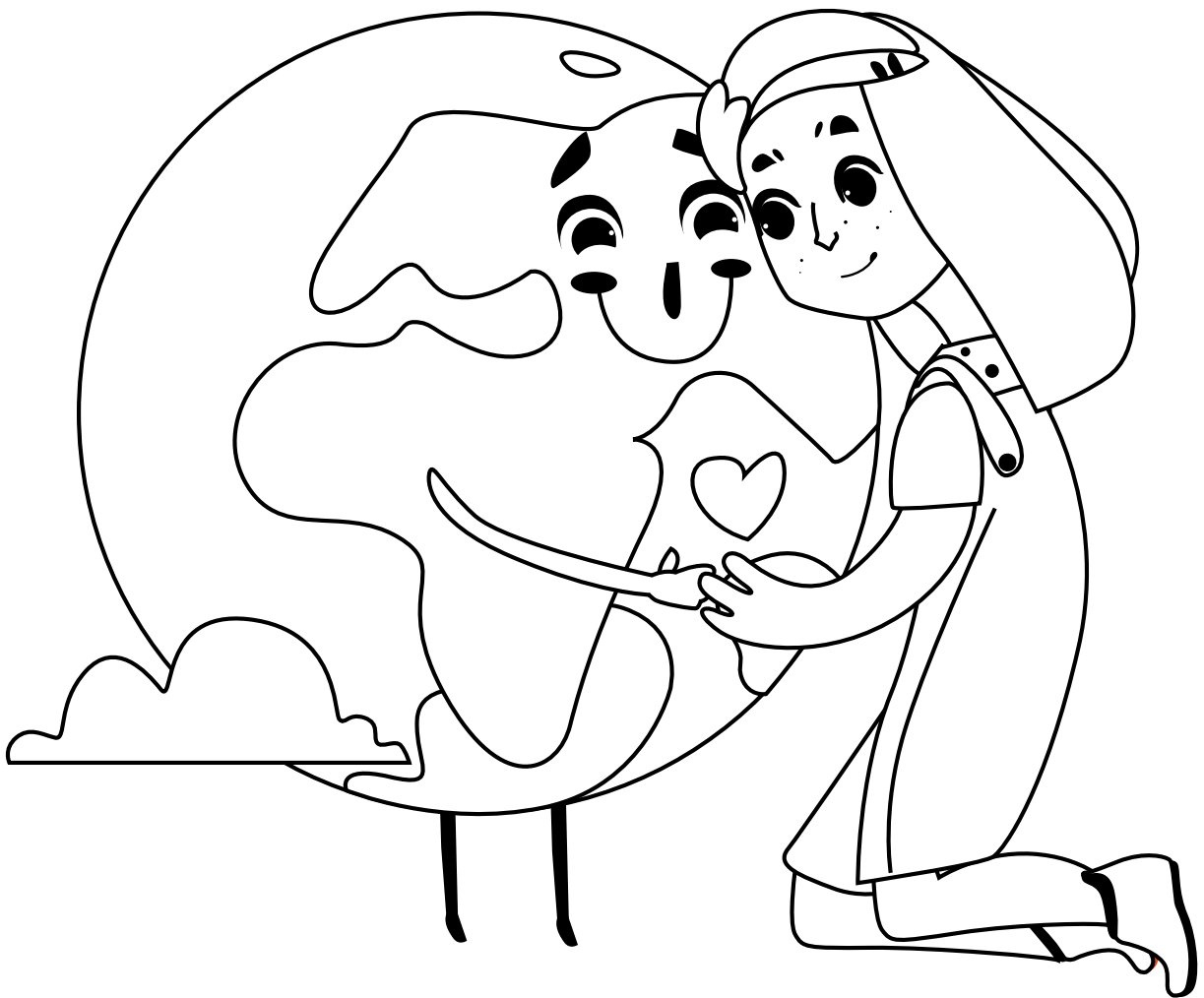
Dathaigh an pictiúr ar bhileog oibre na hAoine. Cuir an ealaín ar taispeáint timpeall na scoile le meabhrú do chách gur cuid den teaghlach domhanda sinn, agus go mbaineann tábhacht leis an domhan a chaomhnú, agus le haire a thabhairt do phobal an domhain chomh maith.

An Aoine: An Teaghlach Domhanda

Bileog Oibre

Tugaimid aire don teaghlach domhanda
